

Економіка знань та її перспективи для України

Викладено поняття економіки знань, її складові – інтелект, інформація та знання. Виділено основні проблеми в контексті розвитку економіки, яка базується на знаннях. Розкрито поняття національної, інноваційної системи та інноваційної культури. Охарактеризовано реальний стан сфер освіти і науки в Україні. На основі проведеного дослідження проаналізовані перспективи розвитку економіки знань в Україні та запропоновані стратегічні завдання для усунення проблем у сфері освітньої та наукової діяльності.

Ключові слова: економіка знань, інтелект, інформація, знання, освіта, наука, національна інноваційна система.

Одним із основних завдань сталого соціально-економічного зростання та прискорення інноваційної динаміки України є перехід до економіки, яка базується на продуктивному використанні нових знань. Саме знання виступають фактором постіндустріального розвитку та є невичерпним суспільним благом, яке збільшується у процесі свого використання.

Сьогодні Україна опинилася перед необхідністю створення правових, соціально-економічних умов для реалізації потенціалу знансєвих працівників. Через їх відсутність останні поступово стають донорами для економік інших країн. Тому розвиток економіки знань для України – необхідний шлях інноваційного прогресу та забезпечення конкурентоспроможності держави на основі ефективного використання власних інтелектуальних ресурсів.

Основи економіки знань започатковані у працях відомих зарубіжних вчених Ф. Хайєка, Й. Шумпетера, Ф. Махлупа, Д. Белла, М. Портера, М. Кастельса. Суспільний резонанс отримали праці російських вчених: В. Іноземцева, В. Данилова, А. Козирєва. Серед вітчизняних науковців варто відзначити В. Семиноженку, який обґрунтовує засади економіки знань на державному рівні; В.М. Гейця, праці якого наголошують на тому, що економіка знань є підґрунтям і головною складовою «інноваційної економіки»; Л.І. Федулової, яка аналізує економіку знань як новий технологічний рівень господарювання та ін.

Економіка знань, яка базується на ефективному використанні інтелектуального та людського капіталу, оперує поняттями – інтелекту, інформації і знання, сьогодні для України є ресурсом зростання якості життя населення та забезпеченням скорочення відставання від розвинутих країн світу.

Мета статті полягає в обґрунтуванні базових понять «економіки знань» – інтелекту, інформації, знання та аналізі перспективи розвитку економіки знань в Україні.

Економіка знань розкриває нову роль і місце інтелекту людини в сучасному суспільстві, вплив інформації як головної продуктивної сили і суб'єкта виробництва на розвиток економічної системи [1]. Сьогодні йдеться про особливе значення знань у розвитку суспільства, адже дослідження показують, що в даний час подвоєння знань відбувається кожного десятиліття.

Відомо, що метою економічної діяльності є накопичення багатств. Раніше вважали, що багатство можна здобути лише завдяки експлуатації землі, надр, оскільки за цей «товар» платити нічого не потрібно. До кінця XVIII ст. економісти дотримувалися

думки, що основним джерелом накопичення є торговельна сфера. Лише після низки інженерно-технічних відкриттів джерелом багатства стала праця.

До початку ХХ ст. людство почало нагромаджувати знання у такій кількості, що вони перейшли у новий якісний стан – знання стали не лише самостійним фактором виробництва (як земля, капітал і робоча сила), але й провідним у всій системі факторів. Це пов'язано з тим, що саме знання у вигляді інформації, як систематизованих даних, змінюють соціально-економічну картину сучасного світу прискореними темпами [2].

Поняття економіки знань розкриває нову роль та значення таких понять, як інтелект, інформація та знання. Тлумачний словник української мови визначає інтелект як розум, здатність людини до мислення, особливо до опанування його вищих теоретичних рівнів [3]. Р. Стернберг вважає, що інтелект – це здатність засвоювати і оцінювати не просто нову ідею, а новий клас ідей, нові концептуальні системи [4]. Інтелект має більше спільного зі здатністю вирішувати завдання і створювати продукти в контекстнобагатих суспільних і природних умовах, зазначає Х. Гарднер. Інші вчені (Ю. Канигін, В. Куширець) стверджують, що інтелект безпосередньо не пов'язаний з духом і розумом людини. Через інтелект знаходить вияв одна із сторін діяльності мозку – інформаційна [5].

Термін «інформація» вперше з'явився у математичній теорії інформатики і теорії передачі даних каналами зв'язку Клода Шеннона (1948), у якій під категорією «інформація» він розумів усі види повідомлень та описував лише знакову структуру даного поняття. Споріднене визначення інформації як повідомлення про події, що відбуваються у зовнішньому щодо системи середовищі, і в самій системі, дають такі науковці як С. Ожегов, В. Ровенський, А. Уйомов, Е. Уйомова [6, с. 69]. Ф. Махлуп систематизував деякі точки зору щодо визначення категорії «інформація» та зазначив, що інформацією є систематизовані відомості щодо основних причинних зв'язків, котрі містяться у знанні; це процес передачі знань, повідомлень про певну особу, подію, випадок тощо [7, с. 36-37].

У філософському енциклопедичному словнику знання – це перевірений суспільно-історичною практикою і засвідчений логікою результат процесу пізнання дійсності, адекватне її відображення у свідомості людини у вигляді представлень, понять, суджень, теорій [8]. До поняття знань зверталися ще в давнину та вирізняли дві західні та східні теорії про природу знання. Західні теорії представлені поглядами грецьких філософів: Сократа (єдиною функцією знання є самопізнання, тобто інтелект, моральний і духовний ріст людини) та Протагора (знання – це логіка, граматики і риторика, оволодіння якими і сьогодні відповідає поняттю широкої освіченості людини). Східні теорії знання представлені конфуціанським вченням (знання – це розуміння того, що і як потрібно говорити) та поглядами даоських і дзен-будиських монахів (знання – це самопізнання, шлях до просвітництва і мудрості) [9, с. 201-202]. На думку таких теоретиків постіндустріального суспільства, як Д. Белл, П. Друкер, Е. Тоффлер, П. Портер та ін., знання є суспільним благом, яке характеризується невідчуженістю та незалежністю вартості створених знань від інтенсивності їх подальшого використання [10, с. 283-284].

Отже, знання на відміну від інших економічних ресурсів є ресурсом, який збільшується, самозростає, тому що передача знань індивіда не передбачає їх зменшення, але навпаки, закріплення набутих та нагромадження нових.

Ми вважаємо, що знання – це процес набуття та закріплення відомостей з певної галузі, їх відтворення у процесі трудової діяльності, який характеризується невідчуженістю, самозростанням та створенням потенційно нових продуктів.

До теми важливості інтелектуальних ресурсів звернувся Президент України на міжнародному економічному форумі «Україна – ЄС» (Львів, 2005), який заявив, що підвищити конкурентоспроможність в умовах ринкової економіки може інтелект. Інтелект, на його думку, – це здатність людини творити нові знання, нову інформацію з різних галузей діяльності, можливість ефективно й оперативно втілювати створені знання, ноу-хау в життя, тобто виробляти на їхній основі новий, якісніший продукт, уміло його продавати та належно заробляти на новачійному товарі, щоб розвиватися далі [11].

Таким чином, основним ресурсом економіки знань або нової економіки виступають знання. Для участі будь-якої країни у глобальній конкуренції доступність знань стає найважливішою умовою, потужним інструментом у боротьбі з бідністю. Сьогодні доступ до знань – це також джерело виробництва багатства. Така країна, як Фінляндія, яка після розпаду СРСР зазнала жорсткої економічної кризи, сьогодні інвестує майже 4% ВВП у наукові дослідження. Система освіти Фінляндії вважається однією з найкращих серед промислових країн організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР).

Основною складовою економіки знань є якісна і безперервна освіта для всього населення країни. Сьогодні Україна порівняно з попередніми роками значно покращила свій освітній потенціал. Але все ще залишається ряд невирішених питань, серед яких:

- загроза відставання якості середньої освіти від вимог постіндустріальної економіки та країн ОЕСР внаслідок мізерних обсягів фінансування, копіювання зарубіжного досвіду (через це українська освіта може втратити свої переваги у вивченні математичних і природничих наук, музичному вихованні та ін.), застарілої методології навчання. До цього слід додати поділ середньої освіти на елітарну (приватну) та державну, з низьким рівнем оплати вчителів та низьким рівнем викладання, розшарування суспільства за майновим і освітнім критеріями;
- слабкий зв'язок вищої освіти з потребами ринку праці та соціально-економічними проблемами розвитку національної економіки і суспільства в глобалізованому середовищі;
- відсутність жорстких стандартів та їх недотримання щодо якості вищої освіти, економічної, правової та моральної відповідальності фахівців, що надають знаннємісткі послуги;
- проблема перепідготовки кадрів і орієнтації навчальних закладів на підготовку фахівців, здатних обслуговувати новітні технологічні процеси [1].

На жаль, проблема освіти – не єдина в системі економіки знань. Не меншої уваги потребує розвиток наукового потенціалу. Наша країна володіє високорозвиненим інтелектуальним потенціалом, який здатен ефективно розв'язувати інноваційні проблеми. За рахунок цього Україна могла б упевнено посісти належне місце серед перших країн з високим інтелектуальним потенціалом. Але найважливішою причиною, через яку українська держава не досягає першості у світі, є невміле генерування та використання знань. Західні ж держави створюють сприятливі умови для інтелектуальної міграції українських молодих наукових фахівців, внаслідок чого істотно знижується інтелектуальний потенціал нашої країни.

Важливою складовою економіки знань є національна інноваційна система, яка являє собою сукупність інститутів, що забезпечують розвиток інноваційних процесів у межах країни. Метою розвитку такої системи є вдосконалення способу організації всієї економіки держави, де головним джерелом економічного зростання є нові знання та їхнє технологічне застосування. Сьогодні перед Укра-

їною стоїть реальна загроза щодо розвитку національної інноваційної системи. По-перше, у країні відсутня концепція її розвитку, в якій мали б бути викладені черговість, терміни, обсяги необхідних ресурсів, інструментарій та механізми розвитку складових інноваційної системи. По-друге, не створений сприятливий інноваційний клімат та не задіяні необхідні механізми і стимули для підвищення зацікавленості виробничої сфери у запровадженні наукоємних технологій [12].

Одним із головних недоліків формування національної інноваційної системи є відсутність стратегії переходу України до інноваційної моделі розвитку, неналежне використання методів наукового планування на всіх рівнях управління, недостатній рівень інноваційної культури працівників органів державної влади [13]. Попри всі негативні тенденції формування національної інноваційної системи Україна поступово рухається у напрямку розвитку національної інноваційної системи. Про це, зокрема, свідчать такі документи і події:

1. У Національній стратегії розвитку «Україна–2015», підготовленій громадсько-політичним об'єднанням «Український форум», задекларовано інноваційний вектор розвитку, перехід до моделі економіки з «дорогою робочою силою» як стратегічного ресурсу економіки знань.
2. 20 червня 2007 р. відбулося парламентське слухання «Національна інноваційна система України: проблеми, формування та реалізації», на якому народні депутати, представники міністерств та відомств, керівники наукових, науково-технічних закладів, представники бізнесу та громадськості обговорили проблеми та перспективи створення в Україні національної інноваційної системи, ефективність державної політики у сфері управління інноваційними процесами.
3. Державне агентство з інвестицій та інновацій в співпраці з іншими центральними органами виконавчої влади, з Національною академією наук, з комітетами Верховної Ради України розробило проект розпорядження Кабінету Міністрів «Про концепцію розвитку національної інноваційної системи та затвердження плану заходів щодо її реалізації» [12].

Підґрунтям для впровадження та розвитку економіки знань в Україні є формування сучасної інноваційної культури. Інноваційна культура – складова інноваційного потенціалу, що характеризує рівень освітньої загальнокультурної, соціальної, психолого-педагогічної підготовленості до інноваційної діяльності. Інноваційну культуру слід розглядати, як володіння знаннями про сучасні наукові досягнення, поінформованість про дослідно-експериментальну роботу та інноваційну діяльність закладів освіти України, області, регіону [14]. Її головне завдання полягає у стимулюванні трансформації суспільних цінностей відповідно до визнання пріоритетів творчої праці, самовдосконалення і самонавчання, законослухняності і правової компетентності.

Феномен інноваційної культури набуває особливого значення у системі вищої освіти. У цій взаємозалежності вища освіта переносить наголос із позитивного (наукового) знання на особистість і культуру. Внаслідок цього виникає потреба у зміні освітньої парадигми, яка вимагає від науково-педагогічного працівника творення нових ідей, подолання стереотипів, самовизначення та професійного саморозвитку.

Сьогодні держава поступово змінює свої вимоги до освіти та науки, які мають відповідати засадничим принципам економіки знань. Ці вимоги полягають у тому, щоб дати якісно новий рівень знань і оновлювати їх протягом усього періоду трудової діяльності. Це стосується усіх членів суспільства: інноваторів-підприємців,

розробників-виробників знаннємістких товарів і послуг, споживачів освітніх, юридичних, медичних, банківських, фінансових, наукових та інших послуг.

Розвиток сфер національної освіти і науки в контексті розвитку економіки знань перебуває у перехідному періоді. Українська держава вчиться оцінювати свою конкурентоспроможність і підвищувати кваліфікацію кожного з учасників трудової діяльності. Але освіта і наука в Україні не повністю відповідають вимогам, які постають перед нею. По-перше, це проявляється у невідповідності освіти суспільним потребам та світовим досягненням людства, у низькому рівні інтелектуальної діяльності та освіченості. Негативною тенденцією у цьому напрямку є те, що велика частка вищих навчальних закладів є у приватній власності, що сприяє зниженню доступу вищої освіти для бідних верств населення. По-друге, роз'єднаність таких складових, як освіта, наука та інновації. Це унеможливило перехід до інноваційної економіки, побудованої на нових знаннях та створення сприятливого інноваційного клімату.

Реальний стан сфер освіти і науки в Україні можна охарактеризувати за допомогою таких статистичних даних.

Освіта. Тенденції розвитку освіти в Україні у 2000-2007 рр. можна вважати як переважно позитивні. Зростає кількість вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації (у 2007/2008 н. р. на 16,7% більше ніж у 2000/2001 н. р.). Збільшується кількість студентів у ВНЗ III-IV рівнів акредитації, що свідчить про розширення доступу до навчання молоді. При цьому кількість випущених фахівців у ВНЗ III-IV рівнів акредитації у 2007/2008 н. р. порівняно з 2001/2002 н. р. зросла на 33,2%, аспірантів на 25,4%, докторантів на 22% (табл. 1). Наведені цифри свідчать про реальні кроки щодо зростання ролі вітчизняної вищої освіти в Україні.

Наука. В Україні за 2007-2008 рр. дещо змінилися показники кадрового потенціалу наукових організацій. Статистичні дані свідчать, що чисельність безпосередніх виконавців наукових та науково-технічних робіт (дослідників, техніків та допоміжного персоналу) зменшилася (на 4482 осіб). Зберігається тенденція щодо зростання чисельності та питомої ваги фахівців з науковими ступенями в загальному числі працівників наукових організацій. Їхня частка

Таблиця 1

Основні показники функціонування вищих навчальних закладів України за період 2000/2001-2007/2008 *

	Кількість закладів		Кількість студентів у закладах, тис.		Випущено фахівців, тис.		Кількість аспірантів	Кількість докторатів
	I-II рівнів акредитації	III-IV рівнів акредитації	I-II рівнів акредитації	III-IV рівнів акредитації	I-II рівнів акредитації	III-IV рівнів акредитації		
2000/2001	664	315	528,0	1402,9	147,5	312,8		
2007/2008	553	351	441,3	2372,5	134,3	468,4	32497	1418
2000/2001 до 2007/2008, %	83,3	110,3	83,6	140,9	91,1	133,2	125,4	122,0

* Державний комітет статистики України, 2008 [15].

Таблиця 2

Розподіл працівників наукових організацій України за категоріями персоналу*

	I кв. 2007 р.		I кв. 2008 р.	
	Всього, осіб	у % до загального числа	Всього, осіб	у % до загального числа
Всього	153226	100,0	148744	100,0
– дослідники	77322	50,5	76037	51,1
– техніки	18267	11,9	16894	11,4
– допоміжний персонал	28900	18,9	27872	18,7
інші	28737	18,8	27941	18,8
у тому числі				
– докторів наук	4176	2,7	4390	3,0
– кандидатів наук	16444	10,7	16858	11,3

* Державний комітет статистики України, 2008 [15].

у загальному числі дослідників також зросла і становила 27,8% або 20,5 тис. докторів і кандидатів наук (табл. 2). Дані показники є невтішними, адже свідчать про зменшення кількості науково-технічних кадрів, що веде до зниження інтелектуального потенціалу країни.

Україна не бере до уваги стану сфери науки, внаслідок чого посідає одне з останніх місць у галузі науки і техніки у світі. На відміну від української держави, інші країни проводять політику, яка сприяє збільшенню кількості наукових кадрів. У Китайській Народній Республіці сукупні людські ресурси в галузі науки і техніки становлять близько 35 млн. осіб, а загальна кількість науково-технічних кадрів – 4 млн. осіб; кількість тих, хто займався науковими дослідженнями, перевищила 1,4 млн. осіб. Окрім цього, Китай проголосив курс на «науковий розвиток», за рахунок чого залучає на роботу зарубіжну інтелектуальну еліту (з 2002 по 2007 рр. – 1,25 млн. іноземних спеціалістів) [16]. В Україні не створено інституціональних, соціально-економічних умов щодо покращення стану сфери наукової діяльності.

Одним із основних фундаментальних чинників побудови національної системи науки в Україні є її фінансування, зокрема наукових та науково-технічних робіт. Табл. 3 показує, що у звітному періоді витрати вітчизняних організацій на виконання власними силами наукових та науково-технічних робіт зросли порівняно з відповідним періодом минулого року на 6,3% (в порівнянних цінах) і становили 1553,2 млн. грн., у т.ч. на оплату праці виконавців досліджень і розробок – на 7,9% (при цьому їхня середня заробітна плата зросла з 1327 до 1881 грн.), капітальні витрати – на 41,7%. Слід зазначити, що обсяг фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт за рахунок державного бюджету продовжував збільшуватися (на 12,9%) і його частка в загальному обсязі витрат зросла на 2,3%. Попри позитивні кроки в цьому напрямі, ще не повністю виконується положення чинного закону України «Про науку і науково-технічну діяльність», згідно з яким для науки передбачено 1,7% ВВП, а виділяється всього 0,3-0,5% ВВП. Хоча відомо, якщо в будь-якій державі на науку виділяється

Таблиця 3

Розподіл загального обсягу витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт власними силами організацій*

	І кв. 2007 р.		І кв. 2008 р.	
	всього, млн. грн.	у % до загального обсягу	всього, млн. грн.	у % до загального обсягу
Загальний обсяг витрат	1192,5	100,0	1553,2	100,0
– витрати на оплату праці	620,9	52,0	820,7	52,8
з них				
– витрати на оплату праці виконавців досліджень і розробок	486,5	40,8	668,7	43,1
– інші внутрішні поточні витрати	551,9	46,3	698,3	45,0
– капітальні витрати	19,7	1,7	34,2	2,2
Фінансування загального обсягу витрат за кошти держбюджету	437,6	36,7	605,4	39,0

* Державний комітет статистики України, 2008 [15].

менше 2% ВВП, то державі не уникнути руйнівних процесів, і не лише в сферах освіти і науки, але й економіці в цілому [17].

Як свідчать показники (табл. 4), у 2007 р. порівняно з 2000 р. помітно зросла чисельність захищених докторських (19,5%) та кандидатських дисертацій (10,8%) в економіці. Це можна вважати істотним підвищення рівня науковців. Число захищених докторських та кандидатських дисертацій є лише кількісним показником, а не якісним. Ми вважаємо, що єдиним важливим індикатором стану сфери науки є її конкурентоспроможність на світовому ринку та інтегрованість у міжнародний науковий простір.

Реальний стан справ інноваційної активності характеризується як позитивними, так і негативними тенденціями: питома вага підприємств, що займалися інноваціями, зменшилась на 3,8%; збільшилися витрати на впровадження нових технологічних процесів (на 255,6 млн. грн.); у 7 разів зросли витрати на придбання машин та обладнання, пов'язаних із впровадженням інновацій [15].

Таблиця 4

Кількісна характеристика наукових кадрів в Україні *

	Чисельність докторів наук в економіці України, осіб	Чисельність кандидатів наук в економіці України, осіб
1995	9759	57610
2000	10339	58741
2007	12845	74191
1995 до 2000, %	5,6	1,9
2000 до 2007, %	19,5	20,8

* Державний комітет статистики України, 2008 [15].

Отже, серед важливих показників економічної діяльності підприємства є їх інноваційна активність, де інновації виступають життєвою необхідністю щодо розвитку підприємства та забезпечення його конкурентоспроможності. Сьогодні статистичні показники свідчать про низьку інноваційну активність підприємств. Тому активізація інноваційного розвитку підприємства повинна бути спрямована на зменшення витрат матеріалів на одиницю продукції та створення умов для виготовлення вітчизняної продукції на рівні світових зразків.

Таким чином, проведений аналіз показав, що сьогодні, існує багато проблем, які потребують суттєвих зрушень, ефективного впровадження фінансових ресурсів у розвиток системи освіти і науки в Україні. Стратегічними завданнями держави, які спрямовуються на їх вирішення, повинні бути:

- розбудова власної національної інноваційної системи;
- інтеграція освіти і науки;
- вдосконалення системи державного фінансування інноваційних процесів;
- поліпшення та оптимізація змістовної частини вищої освіти, зокрема збільшення частки викладання природничих та математичних наук у структурі навчального процесу, оновлення відповідної навчально-методичної бази, запровадження бюджетного стимулювання цих напрямків;
- збереження та розвиток вітчизняних наукових та освітянських шкіл, заохочення педагогів-новаторів, технологічне вдосконалення освітніх процесів [1;18].

Зазначені орієнтири свідчать, що українська держава стала на шлях модернізації освітньої та наукової сфери. Ключем до цієї перебудови є розвиток економіки знань, здійснення національних інноваційних реформ. Державна політика має переорієнтуватися на людські ресурси, ключовою характеристикою яких є їх інтелектуальний потенціал. Українське суспільство повинне масово інвестувати в освіту всіх громадян, тому що спільне використання знань не зменшує їх, а спричинює їхнє зростання і примноження.

Список використаних джерел

1. Економіка знань та її перспективи для України. Наукова доповідь. Інститут економічного прогнозування НАН України / за ред. В.М. Гейця. – К.: ІЕП НАНУ, 2005. – 168 с.
2. Савельєв Є., Куриляк В. Нова економіка і моделі її формування в Україні / Є. Савельєв, В. Куриляк // Журнал європейської економіки [ТДЕУ]. – 2002. – Квітень. – С. 23-36.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В.Т. Бусел. – Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с.
4. Sternberg R.J. et al. People's conceptions of intelligence // J. Personality and Social Psychology. – 1981. - №41. – 37-55 p.
5. Канигін Ю. Суспільний інтелект та інформатизація / Ю. Канигін, В. Куширець. // Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. – 2005. – № 2. – К.: Ін-т вищої освіти АПН України. – С. 50-57.
6. Ровенский В. Машина и мысль / В. Ровенский, А. Уемов, Е. Умова. – М., 1960. – 180 с.
7. Махлуп Ф. Производство и распространение знаний в США / Ф. Махлуп; пер. с англ. – М.: Прогресс, 1966. – 272 с.
8. Философский энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.

9. Семів Л.К. Регіональна політика: людський вимір [монографія]. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 392 с.
10. Соціальний розвиток України: сучасні трансформації та перспективи / за заг. ред. Б.М. Данилишина; [2-ге вид. доповн. і переробл.]. – Черкаси: Брама-Україна, 2006. – 620 с.
11. Вовканич С. Інтелект інтелекту – не рівня / С. Вовканич // Львівська газета. – 2005. – 16.11.
12. Україна – 2015: Національна стратегія розвитку. – К.: Громадсько-політичне об'єднання Український форум, 2008. – 74 с.
13. Рекомендації парламентських слухань на тему «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації». Схвалено Постановою Верховної Ради України від 27 червня 2007 року № 1244-V – <http://zakon1.rada.gov.ua/>
14. Бачинська Є.М. Організаційний механізм формування інноваційного освітнього простору в регіоні / Є.М. Бачинська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
15. Державний комітет статистики України, 2008. Експрес-випуск від 21.05.2008 № 123 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
16. Новини освіти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.osvita.org.ua.
17. Дробноход М.І. До концепції реформування наукової сфери України / М.І. Дробноход // Наукові записки. – II т. – АНВШ України. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 3-14.
18. Проект Доктрини економіки знань / [В.М. Геєць, Б.А. Маліцький, В.П. Семиноженко, Є.О. Кабацький] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.beta.nas.gov.ua.

Гузар У.Е. Экономика знаний и ее перспективы для Украины.

Изложено понятие экономики знаний, ее составляющие – интеллект, информация и знание. Выделены основные проблемы в контексте развития экономики, которая базируется на знаниях. Раскрыты понятия национальной инновационной системы и инновационной культуры. Охарактеризовано реальное состояние сфер образования и науки в Украине. На основе проведенного исследования, проанализированы перспективы развития экономики знаний в Украине и предложены стратегические задания по устранению проблем в сфере образовательной и научной деятельности.

Ключевые слова: экономика знаний, интеллект, информация, знание, образование, наука, национальная инновационная система.

Guzar U.Ye. Economy of Knowledges and its Prospects for Ukraine.

The concept of economy of knowledges is expounded, its constituents; an intellect, information and knowledge has been elucidated. Basic problems have been singled in the context of development of economy, which is based on knowledges. The concepts of the national innovative system and innovative culture have been covered. The real condition of spheres of education and science in Ukraine has been characterised. On the basis of the conducted research, prospects of development of economy of knowledges in Ukraine have been analysed and strategic tasks on the removal of problems in the field of educational and scientific activity have been offered.

Key words: knowledge economy, intellect, information, knowledge, education, science, national innovative system.

Надійшло 08.09.2008 р.